

УДК 007 : 070(477.53) : 316.367-055.3

ЗМК ПОЛТАВЩИНИ ПРО ЛГБТ-ДИСКУРС

СЕМЕНКО Світлана,

канд. філол. наук, проф.,

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, вул. Остроградського, 2, м. Полтава, 36000, Україна, e-mail: Svitlanasem@ukr.net.

Метою пропонованої наукової розвідки є вивчення готовності журналістів полтавських засобів масової комунікації (ЗМК) до висвітлення теми ЛГБТ-спільноти та бажання медійників співпрацювати з громадськими організаціями «Точка опори», «Інсайт», «ТЕРГО». Для реалізації поставлених завдань автором статті було використано такі методи: аналітичного, системного і порівняльного аналізу, метод контент-аналізу, які сприяли з'ясуванню специфіки представлення тем, пов'язаних із ЛГБТ-спільнотою у полтавських ЗМК.

У статті названо головні причини непопулярності теми ЛГБТ у полтавських ЗМК: новизна тематики для українського інформаційного простору; відсутність у журналістів чіткого уявлення про професійні стандарти створення текстів про ЛГБТ-спільноту; неготовність суспільства сприймати інформацію такої тематики; побоювання втратити аудиторію. Зазначено, що недостатня поінформованість значної частини полтавських журналістів з аналізованого питання впливає на кількість і якість публікацій про ЛГБТ-спільноту. Стверджується, що висвітлення цієї теми в регіональних ЗМК дозволить розвіяти міфи, які існують у суспільстві, сприятиме формуванню толерантного ставлення до представників ЛГБТ-спільноти.

Ключові слова: ЛГБТ, толерантність, інформаційний простір, журналістика Полтавщини.

MASS MEDIA OF POLTAVA REGION ABOUT LGBT DISCOURSE

The purpose of the proposed article is to study the readiness of journalists of Poltava's mass media to highlight the theme of LGBT community and the desire of journalists to work with NGO's such as Tochka opory, Insight and TERGO. To accomplish the tasks, the author of the article used the following methods: analytical, system and comparative analysis, method of content analysis, which helped to clarify the specificity of the presentation of the topics related to the LGBT community in the mass media of Poltava.

The article describes the main reasons for the unpopularity of the LGBT theme in the Poltava's mass media: the novelty of the subject for the Ukrainian information space; the lack of a clear idea about professional standards for writing texts about the LGBT community; unwillingness of the society to perceive information on the subject of LGBT; fear of losing an audience. The author of the article states that the lack of awareness of a significant part of the Poltava journalists on the issue affects the number and quality of the publication about the LGBT community. The author of the article argues that coverage of LGBT themes in regional mass media will dispel the myths that exist in society, will contribute to the formation of a tolerant attitude towards representatives of the LGBT community.

Key words: LGBT, tolerance, information space, Poltava journalism.

Вступ. У статті «Права людини для ЛГБТ-спільноти і Євромайдан» Тамара Марценюк зазначає, що, незважаючи на пріоритетність більш важливих тем у сучасному суспільно-політичному дискурсі України, «політика прав людини передбачає забезпечення громадянських прав для різних категорій населення, у тому числі для ЛГБТ» [1]. Цю думку сучасної дослідниці з гендерних питань потверджено й у звіті Центру соціальних експертиз Інституту соціології Національної академії наук України, за результатами опитування громадської думки для визначення суспільного сприйняття ЛГБТ та шляхів його поліпшення: «Український ЛГБТ-рух є невід'ємною частиною інституціоналізації громадянського суспільства України. Його учасники є громадянами України, на яких поширюються усі права і свободи, закріплені в Конституції України. Втім, на практиці українське суспільство в сво-

ій більшості не готове сприймати нетрадиційну сексуальну поведінку як норму для певних соціальних груп, що відбивається на звуженні їх правових можливостей та проявах дискримінації» [2]. Важлива роль у формуванні толерантності українського суспільства по відношенню до представників ЛГБТ належить медіа, котрі, в свою чергу, повинні подолати негативні стереотипи щодо висвітлення життя ЛГБТ-спільноти. Практика функціонування регіональних ЗМК потверджує неготовність окремих з них висвітлювати теми, пов'язані з ЛГБТ-спільнотою, відповідно до професійних стандартів журналістської діяльності. Ця проблема ще не була об'єктом наукових розвідок, чим і зумовлена *актуальність* пропонованої наукової праці.

Мета статті – з'ясувати готовність журналістів полтавських ЗМК до висвітлення теми ЛГБТ-спільноти та реагувати на прояви нетолерантної поведінки щодо представників ЛГБТ у суспільстві; виявити бажання медійників співпрацювати з громадськими організаціями «Точка опори», «Інсайт», «ТЕРГО».

Мета статті зумовлює розв'язання таких *завдань*: з'ясувати думку журналістів Полтавщини про ключові питання, пов'язані з висвітленням теми ЛГБТ-спільноти в українських ЗМІ; означити основні завдання регіональних медійників у формуванні толерантного ставлення до представників ЛГБТ.

Методи дослідження. Для реалізації поставлених завдань автором статті використано такі методи: аналітичного, системного і порівняльного аналізу, які сприяли з'ясуванню специфіки представлення тем, пов'язаних із ЛГБТ-спільнотою у полтавських ЗМК; метод контент-аналізу, який уможливив виявити готовність журналістів конкретних ЗМК Полтавщини висвітлювати тему життя ЛГБТ-спільноти.

Результати й обговорення. Події 31 березня 2018 року в Полтаві, коли представники «Національного корпусу» намагалися зірвали тренінг «Особливості роботи психолога з представниками ЛГБТ-спільноти» а також проведення 2 квітня 2018 року в Кременчуці на базі комунального підприємства «Кременчуцька телевізійна радіокомпанія» круглого столу «За сімейні цінності», підтвердили важливість обраної теми дослідження.

Перша подія викликала широкий інформаційний резонанс, як у медійному полі Полтавщини, так й України: більше 50 медіа відреагували на цю подію. Практично, всі інформаційні повідомлення мали не лише подібні заголовки «У Полтаві «Національний корпус» зірвав тренінг щодо роботи з ЛГБТ-спільнотою» чи «Представники Нацкорпусу у Полтаві зірвали тренінг для психологів щодо ЛГБТ», але й практично однакові за змістовим наповненням, обережні в описі подій. Жодна з реакцій ЗМК на подію не дає змоги побачити ставлення власне полтавської журналістської спільноти на агресивну поведінку «Національного корпусу» щодо проведення тренінгу «Особливості роботи психолога з представниками ЛГБТ-спільноти».

Друга подія хоча й викликала значно менший інформаційний резонанс, проте журналісти окремих ЗМК не просто проінформували про проведення акції, спрямованої супроти ЛГБТ-спільноти, а ще й висловили власну позицію. Так, напередодні проведення круглого столу «За сімейні цінності» на сайті видання «Програма плюс» з'явилася замітка «Хто у Кременчуці ще не боровся з геями і лесб'янками? Йдіть – комунальне підприємство КТРК запрошує». У публікації засуджується подібна «громадська ініціатива» та участь у ній працівників медіа: «У Кременчуці епохальна подія – редактори міських ЗМІ боротимуться з геями й лесб'янками. Загалом цікава думка – виступити в ефірі комунального підприємства й узяти участь у міфічній боротьбі з тим, не знаю з чим. Однак якщо поміркувати, то в цьому немає ніякого сенсу для тих, хто тему гейства в Кременчуці обговорюватиме, і для тих, хто цю дурню слухатиме. Бо бути геєм чи не бути – це особиста справа кожного, в тім числі й особиста справа наших градоначальників та підпорядкованих їм працівників комунального підприємства КТРК. Редакція ж «Програми плюс» у сімейні справи наших жителів не лізе й нікому цього робити не рекомендує».

Чи не найбільше критики у публікації спрямовано проти міської ради, котра замість того, щоб більше уваги приділяти проблемам містобудування, веде боротьбу з представниками ЛГБТ: «Багатогадинні дебати про боротьбу з геями, які, зразка суперечок у психіатричній лікарні, провели депутати Кременчуцької міськради під час своєї останньої сесії. Окремо взята людина не може зробити так, аби в школах не було харчових отруєнь, а з кранів на кухні текла нормальна, а не захлорована вода. Це все – під силу нашим чиновникам. Однак мер Малецький та його заступники замість того, аби виконувати роботу, за яку отримують немалу зарплату, сьогодні просто насміхаються над мешканцями міста й усе борються та борються з геями».

Зважаючи на вищеописані події, журналістам провідних полтавських видань було запропоновано низку запитань, котрі стосувалися представлення теми ЛГБТ в інформаційному полі Полтавщини. Варто зазначити, що переважна більшість полтавських журналістів відразу погодилися на діалог, проте були й ті, котрі відмовилися від участі в опитуванні, хоча й не відкидали важливість цього тематичного сегменту в ЗМК.

Полтавські журналісти, відповідаючи на запитання: «Чому, на Ваш погляд, ЛГБТ-тема з'являється досить рідко в українських ЗМІ?», серед головних причин непопулярності теми ЛГБТ назвали такі: новизна тематики для українського інформаційного простору; не всі медійники мають чітке уявлення про професійні стандарти створення текстів, що стосуються питань ЛГБТ-спільноти; «ЗМІ побоюються висвітлення таких тем, не знаючи напевно, якою буде реакція читачів/передплатників/підписників, бо прийти під редакцію з протестами – звичне в нашій державі діло»; «певне внутрішнє гальмо в головах деяких журналістів»; байдужість до теми читацької аудиторії; «часто поява публікацій на тему ЛГБТ викликає одразу негативний ефект у суспільстві»; неготовність соціуму сприймати інформацію на тему ЛГБТ; «медійна спільнота обходить безперечно актуальну тему ЛГБТ, побоюючись втратити аудиторію, яка лояльна до самого ЗМІ, але абсолютно нелояльна до ЛГБТ-спільноти»; «зазначена тема не є такою актуальною для громадськості, як економічні чи соціальні питання»; мала кількість осіб з ЛГБТ-спільноти, котрі йдуть на контакт із медіа; «радикали та дуже релігійні люди приклались до того, аби проблеми ЛГБТ-спільноти мало висвітлювались у ЗМІ, були замовчувані».

Журналісти полтавських видань переконані, що в українських медіа поза увагою залишаються такі питання, пов'язані із життєдіяльністю ЛГБТ: «відстоювання права на дотримання прав, позаяк медіа простіше написати про скандал, аніж проаналізувати законопроект, в якому йдеться про узаконення стосунків «нетрадиційних» пар, а відтак, про захист»; «проблеми всиновлення дітей одностатевими парами», «соціальна адаптація представників секс-меншин», «історії на перетині ЛГБТ й іншого соціального конфлікту: ЛГБТ і війна на Сході, безробітний, бо гей тощо»; «наявність чи відсутність дискримінації на роботі таких людей з боку колег»; «проблема тиску на представників ЛГБТ».

Відповідаючи на запитання: «Як ставляться журналісти Вашого видання до появи такого контенту у Вашому ЗМІ?» та «Чи варто (якщо так, то чому) висвітлювати тему ЛГБТ спільноти в регіональних ЗМІ?», практично всі полтавські медійники, котрі брали участь в опитуванні, виявили готовність редакцій до появи такого тематичного сегменту. Так, журналістка видання «Kolo.news» Ніна Король, котра одна з перших серед полтавських медійників почала висвітлювати аналізовану тему, наголошуючи на важливості публікацій про ЛГБТ-спільноту в полтавських ЗМК, зазначила: «Бо це такі ж люди, як і інші, але наразі бояться жити та проявляти свої почуття і сексуальну орієнтацію, адже можуть бути вбитими чи покаліченими у нашому гомофобному соціумі. Зіштовхнулася з тим, що навіть учителі в регіонах не відрізняють гомосексуалів та педофілів – для них то синоніми. Люди радо лізуть іншим в труси, обговорюють їхнє інтимне життя, але не знають навіть, хто такі ЛГБТ і

того, що лесбійки, геї, трансесуали не несуть загрози іншим, це не заразне, не мода, це природа людини, яку не змінити. Тому просвітницька роль медіа в цьому і полягає – доносити точки зору, дослідження, історичний аспект».

На питання «Чи висвітлювало ваше ЗМІ теми, пов'язані з ЛГБТ спільнотою?», більшість журналістів відповіли «ні», окремі зазначили, що друкували не авторські матеріали, а запрошення на тренінги; частина зауважила, що «публікувалися матеріали, у яких зачіпалася або згадувалася тема ЛГБТ, але проєктів чи публікацій спрямованих конкретно на висвітлення питання і проблеми ЛГБТ-спільноти не було»; тільки журналісти видання «Kolo.news» і радіо «Лтава», відзначили, що висвітлювали тему ЛГБТ.

У результаті дослідження було з'ясовано, що тільки два полтавські видання («Трибуна» та «Kolo.news») співпрацюють із громадськими організаціями «Інсайт», «Точка опори», «ТЕРГО». Цей показник свідчить про недостатню поінформованість значної частини полтавських журналістів із аналізованого питання, що, в свою чергу, впливає на кількість і якість публікацій про ЛГБТ-спільноту.

Аналіз контенту провідних ЗМК Полтавщини за період з квітня по липень 2018 року засвідчує, що висвітлення питань, пов'язаних з ЛГБТ-спільнотою, окрім «Kolo.news» і «Лтави» почали з'являтися і в інтернет-виданнях «Трибуна», «Зміст», «Новини Полтавщини».

Висновки та перспективи. Отже, означена нами проблема ЛГБТ-дискурсивності у мас-медійному середовищі Полтавщини потребує подальшого свого дослідження, позаяк прецеденти агресії в адресу ЛГБТ, що відбулись у березні-квітні 2018 року на Полтавщині, потвердили важливість такого контенту в регіональних ЗМК. Висвітлення ЛГБТ-теми у регіональних ЗМІ дозволить розвіяти міфи, які існують у суспільстві, сприятимуть формуванню толерантного ставлення до представників ЛГБТ-спільноти.

1. *Марценюк Т.* Права людини для ЛГБТ-спільноти і Євромайдан / Т. Марценюк // *Спільне: Майдан. Погляд зліва.* – 2015. – № 9. Доступ за адресою: <https://commons.com.ua/ru/zhurnal-spilne-9>.

2. *Опитування громадської думки для визначення суспільного сприйняття ЛГБТ та шляхів його поліпшення.* Звіт за результатами дослідження центру соціальних експертиз Інституту соціології Національної академії наук України. Доступ за адресою: http://uropau.org/netcat_files/192/224/h_b922b7f4534af6ed06dccc645f0550.

1. *Martseniuk T.* Prava liudyny dlia LHBT-spilnoty i Yevromaidan / T. Martseniuk // *Spilne: Maidan. Pohliad zлива.* – 2015. – № 9. Dostup za adresoiu: <https://commons.com.ua/ru/zhurnal-spilne-9>.

2. *Opytuvannia hromadskoi dumky dlia vyznachennia suspilnoho spryiniattia LHBT ta shliakhiv yoho polipshennia.* Zvit za rezultatamy doslidzhennia tsentru sotsialnykh ekspertyz Instytutu sotsiologii Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy. Dostup za adresoiu: http://upogau.org/netcat_files/192/224/h_b922b7f4534af6ed06dccc645f0550.

UDC 007 : 070(477.53) : 316.367-055.3

MASS MEDIA OF POLTAVA REGION ABOUT LGBT DISCOURSE

Semenko Svitlana, PhD (Philology) Professor,

Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University, 2, Ostrohradskogo St., Poltava, 36000, e-mail: Svitlanasem@ukr.net.

ORCID – <https://orcid.org/0000-0003-3686-8082>

The practice of functioning of regional mass media in Ukraine confirms the unwillingness of some of them to cover topics related to the LGBT community according to the professional standards of journalistic activity. This problem has not been the subject of scientific research yet, which explains the relevance of the proposed scientific article.

The purpose of the proposed article is to study the readiness of journalists of Poltava’s mass media to highlight the theme of LGBT community and respond to the manifestations of intolerant behavior regarding LGBT representatives in society; to investigate the desire of journalists to work with NGO’s such as Tochka opory, Insight and TERGO.

The purpose of the article determines to solve a number of tasks: to find out the opinion of Poltava journalists on key issues related to the highlighting the theme of LGBT community in Ukrainian mass media; to indicate the main tasks of regional media in forming a tolerant attitude towards representatives of LGBT.

Research methods. To accomplish the tasks, the author of the article used the following methods: analytical, system and comparative analysis, which helped to clarify the specificity of the presentation of the topics related to the LGBT community in the mass media of Poltava; a method of content analysis, which made it possible to reveal the readiness of journalists of specific mass media of Poltava region to cover the theme of the life of the LGBT community.

Poltava journalists among the main reasons for the unpopularity of the topic of LGBT named the following ones: the novelty of the subject for the Ukrainian information space; the lack of a clear idea about professional standards for writing texts about the LGBT community; unwillingness of the society to perceive information on the subject of LGBT; fear of losing an audience; this topic is not so relevant to the public as economic or social issues.

The aforementioned problem of LGBT discursivity in mass media environment of Poltava region requires further research, whereas precedents for an aggression to LGBT that took place in March-April 2018 in Poltava, affirmed the importance of such content in regional mass media. The coverage of LGBT themes in regional mass media will dispel the myths that exist in society, will contribute to the formation of a tolerant attitude towards representatives of the LGBT community.

Key words: *LGBT, tolerance, information space, Poltava journalism.*

Стаття надійшла до редакції 02.07.2018